

**ALLERGIA
IHO
ASTMA**

Parempaan elämään puolesta.

Allergia-, Iho- ja Astmaliitto ry
Vuosikertomus
2024

Sisältö

Esipuhe: Allergia-, iho- ja astmaliiton vuosi 2024	3
1. Yhdistys- ja vapaaehtoistoiminta	4
2. Tiedon ja tietoisuuden lisääminen	7
3. Vaikuttaminen ja yhteistyö	12
4. Talous ja hallinto	14
Liite 1. Henkilökunta	15
Liite 2. Liittohallitus	16
Liite 3. Allergia-, iho- ja astmaliiton hallituksen työvaliokunta ja työryhmät	17

Allergia-, iho- ja astmaliiton vuosi 2024

Vuosi 2024 oli Allergia-, iho- ja astmaliitolle erityinen, sillä juhlimme 55-vuotista taivaltamme. Juhlavuoden kunniaksi järjestimme Tampereella kaikille avoimen Allergia, Iho & Astma -päivän, joka keräsi noin 400 osallistujaa. Tampere-talolla oli tarjolla monipuolista ohjelmaa, kuten näytteilleasettajia, luentoja ja tietois-kuja, jotka tarjosivat arvokasta tietoa ja vertaistukea kaikille osallistujille.

Liiton maine arvioitiin hyväksi Sosiaali- ja terveysalan Luottamus & Maine -tutkimuksessa. Siinä liitto sijoittui kolmanneksi ja oli maineeltaan paras kolmannen sektorin toimijoista.

Tämä vuosi oli täynnä yhteisiä ponnistuksia ja saavutuksia. Olemme tukeneet jäsenyhdistyksiämme ja vapaaehtoisiamme tarjoamalla koulutuksia ja neuvontaa sekä verkossa että kasvokkain. Yhdessä vapaaehtoisten ja jäsenyhdistysten kanssa olemme vahvistaneet yhteisöämme ja luoneet uusia mahdollisuuksia toimia ja vaikuttaa. Strategia 2026 -suunnittelutyö käynnistettiin, ja liiton strategiatyöryhmä on ollut aktiivisesti mukana prosessissa huomioiden jäsenistön näkemykset ja tarpeet.

Erityisen ilahduttavaa on ollut nähdä, kuinka aktiivisesti vapaaehtoisemme ovat osallistuneet toimintaan. Noin 200 vapaaehtoista on antanut aikaansa ja osaamistaan erilaisiin tehtäviin, kuten vertaistreffien vetämiseen ja somelähetteläinä toimimiseen. Heidän panoksensa on ollut korvaamatonta, ja haluamme kiittää heitä sydämellisesti.

Tietoisuuden lisääminen allergioista, astmasta ja ihosairauksista ja palovamman kokeneiden kokemuksista on ollut keskeinen tehtävämme. Olemme järjestäneet useita kampanjoita ja teemapäiviä, kuten Anafylaksiapäivän ja Astmatietoviikon, jotka ovat tavoittaneet laajan yleisön. Verkkoluentomme ovat olleet suosittuja ja tarjonneet arvokasta tietoa tuhansille osallistujille. Tärkeiksi koetuille kurseillemme pääsi osallistumaan lähes 600 henkilöä. Etelä-Karjalan Allergia- ja ympäristöinstituutti vaihtoi nimensä Luontoterveyden osaamiskeskukseksi, mikä kuvastaa sen painotusta luontoterveyteen tähtäimenään Kansallinen luontoterveysohjelma.

Yhteistyö eri järjestöjen ja viranomaisten kanssa on ollut tärkeää. Heidän avullaan olemme voineet edistää

myös allergiaa, astmaa ja ihosairauksia sairastavien asemaa. Olemme järjestäneet useita luentotilaisuuksia ja webinaareja, jotka ovat tavoittaneet laajan osallistujajoukon ja tarjonneet arvokasta tietoa ja tukea.

Hallituksen päätös keväällä 2024 leikata jopa kolmannes sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuksista vuosina 2025–2027 uhkaa kymmenientuhansien ihmisten tukipalveluita. Päätös varjosti toimintavuotta ja teki tulevaisuudesta epävarman ja vaikeutti suunnittelua. Yhteistyön ja resurssien turvaamisen avulla, uusin ratkaisuin ja yhteenkuuluvuutta vahvistaen, me voimme selviytyä ja ennen kaikkea vahvistua tulevaisuudessa.

Kiitämme lämpimästi kaikkia jäseniämme, vapaaehtoisia, yhteistyökumppaneita ja tukijoita kuluneesta vuodesta. Yhdessä saamme enemmän aikaiseksi ja jatkamme työtämme yhteisen hyvän eteen myös tulevina vuosina.

Paula Hellemaa
toiminnanjohtaja

1. Yhdistys- ja vapaaehtoistoiminta

Liiton perustehtävä on tukea jäsenyhdistyksiä, yhdistystoimijoita ja vapaaehtoisia. Yhdistyksiä tavattiin vuoden aikana säännöllisesti, ja yhteyttä pidettiin aktiivisesti myös tapaamisten välillä.

Yhdistystoimijoille ja vapaaehtoisille tarjottiin moninaista tietoa ja tukea muun muassa koulutusten, uutiskirjeen ja materiaalien muodossa. Koulutuksia järjestetään vuosittain yhdistysten tarpeiden mukaan. Sekä verkko- että kasvokkaiset koulutukset on koettu hyödyllisiksi.

Yhdistystoimijoille järjestettävässä toiminnassa ja yhdistysten tukemisessa on tärkeä huomioida yhdistysten moninaiset tarpeet. Liiton yhdistyskenttään mahtuu hyvin erityyppisiä yhdistyksiä.

Vuoden 2024 lopussa liitossa oli 43 jäsenyhdistystä, joissa oli yhteensä noin 13 300 jäsentä.

Tavoitteena

- vahvistaa jäsenyhdistysten toimintaedellytyksiä.
- vahvistaa vapaaehtoistoimijoiden osallisuutta ja toimijuutta sekä lisätä heidän osaamistaan ja motivaatiotaan.

Tuki yhdistystoimijoille

Yhdistystoimijoihin pidettiin yhteyttä puhelimitse, sähköpostilla ja verkkoalustoilla. Neuvontaa ja ohjausta annetaan muun muassa yhdistyksen hallinnoinnista, tapahtumien suunnittelusta ja yhdistysten tekemästä yhteistyöstä eri toimijoiden kanssa. Vuoden aikana neuvontakertoja oli noin 1 920.

Yhdistysten toiminnan kehittämistä tuetaan järjestämällä yhdistysten tarpeiden mukaan, noin joka toinen vuosi, järjestöasiantuntijan vetämä yhdistystoiminnan itsearviointi- ja kehittämistilaisuus (YKE). Vuoden aikana pidettiin yhteensä 9 YKE-tilaisuutta.

Yhdistyksille lähetettiin vuoden aikana 12 uutiskirjettä, joihin oli koottu ajankohtaista tietoa liiton toiminnasta. Lisäksi yhdistysten toimintaa tuettiin erilaisilla materiaaleilla ja jalkautumistuotteilla.

Yksittäisiä yhdistyksiä tavattiin verkossa ja kasvokkain 70 kertaa. Mukana tapaamisissa oli yhteensä 322 yhdistystoimijaa. Yhdistyskohtaisissa tapaamisissa motivoidaan vapaaehtoisia sekä suunnitellaan ja ideoidaan yhdessä heidän kanssaan tulevaa toimintaa alueellisten tarpeiden ja yhdistyksen resurssien mukaisesti. Yhdistyksistä 80 prosenttia tavattiin vähintään kerran, ja 49 prosenttia kaksi kertaa tai useammin. Kaikkiin yhdistyksiin oltiin yhteydessä jollakin tavoin vuoden aikana.

Sähköisen YKE-kyselyn yhteydessä kysyttiin yhdistystoimijoiden ajatuksia liiton tuesta. Yhdistykset kokivat, että järjestöasiantuntijoiden tuki auttaa yhdistyksen kehittämisessä (4,2/5) ja että liiton edunvalvonta ja viestintä tukevat heidän toimintaansa (4,2/5).

Yhdistystoimijoiden koulutukset

Yhdistystoimijoille järjestettiin toimintaa tukevia koulutus- ja keskustelutilaisuuksia. Verkkokoulutukset ovat vakiintuneet merkittäväksi osaksi koulutustoimintaa.

Yhdistystoimijoille järjestettiin yhteensä 21 eriaiheista ja eripituista koulutus- ja keskustelutilaisuutta, jotka tarjosivat mahdollisuuden myös verkostoitua. Niihin osallistui yhteensä 258 henkilöä.

Koulutus- ja keskustelutilaisuudet yhdistyksille

- Kevään kampanjoiden ja teemapäivien suunnittelua yhdessä
- Isojen yhdistysten tapaaminen (3 kertaa)
- Löydä uusia vapaaehtoisia (6 kertaa)
- Yhdistystoiminnan ABC (2 kertaa)
- Pienten ja keski suurten yhdistysten tapaaminen
- Astmakoulutus yhdistysväelle
- Yhdistysten Facebook-koulutus
- Harvinaisyhdistysten tapaaminen
- Yhdistysten Kilta-koulutus
- Syksyn startti
- Yhdistysten Instagram- ja Canva-koulutus
- Pakolaisapu: moninaisuuden lisääminen yhdistystoiminnassa
- Järjestöpäivät

Yhdistyksistä 81 prosenttia (35/43) osallistui ainakin yhteen liiton järjestämään yhdistyskoulutukseen. Yhdistystoimijat kokivat koulutukset hyödyllisiksi (4,4/5). He kokivat saaneensa uutta tietoa (4,3/5) sekä lisämotivaatiota yhdistystoimintaan (4,4/5).

Vapaaehtoistoiminnan edistäminen ja vapaaehtoisten tukeminen

Liitossa toimi yhteensä noin 200 vapaaehtoista. Osa heistä on koulutettuja ja toimii pysyvämmiin liiton toimintojen parissa, esimerkiksi somelähettiläät, vertaistreffien vetäjät ja erilaisissa työryhmissä olevat. Osa oli mukana kertaluontoisissa tehtävissä.

Vapaaehtoiset toimivat vertaistreffien vetäjinä, kokemustoimijoina, somelähettiläinä, blogitekstien kirjoittajina, haastateltavina liiton videoilla ja verkkoilloissa sekä kuvattavina Ihoviikko-kampanjaa varten. Lisäksi vapaaehtoisia välitettiin medioihin haastateltaviksi.

Liitossa toimi 200 vapaaehtoista.

Vapaaehtoisille järjestettiin 14 koulutusta, joihin osallistui 165 henkilöä. Koulutusten lisäksi vapaaehtoisiin oltiin yhteydessä vapaamuotoisemmin sekä esimerkiksi suljetuissa Facebook-ryhmissä.

Kokemustoimintaan koulutettiin edellisvuonna uusia vapaaehtoisia, ja kokemustoimijoiden ryhmäytymiseen ja aktivointiin panostettiin vuonna 2024. Kokemustoimijat toimivat eri tehtävissä muun muassa erilaisissa tapahtumissa kertomassa kokemuksia elämästä sairauden kanssa. Lisäksi heidän osaamistaan voidaan hyödyntää erilaisissa kehittämistehtävissä. Liitto on mukana usean järjestön muodostamassa kokemuskoulutusverkostossa.

Vapaaehtoisten koulutukset

- Tervetuloa vapaaehtoiseksi -koulutus (2 kertaa)
- Vertaistreffivetäjien tapaaminen (3 kertaa)
- Kokemustoimijoiden tapaaminen (2 kertaa)
- Somelähettiläiden tapaaminen (5 kertaa)
- Vapaaehtoisten koulutusviikonloppu
- Vapaaehtoistoiminnan voima: voimavaroja jaksamiseen

Vertaistoiminnan ja kohtaamisten mahdollistaminen

Järjestettiin 43 vertaistreffit, joihin osallistui yhteensä 156 henkilöä. Treffejä järjestettiin 15 eri diagnoosiryhmille tai teemoille. Vertaistreffit ovat vakiintuneet osaksi liiton toimintaa, ja ne toimivat pääosin vapaaehtoisten vetäminä. Liiton rooli on vapaaehtoisten kouluttaminen ja tukeminen sekä treffien markkinointi.

Treffejä pyritään järjestämään mahdollisimman laajalle diagnoosijoukolle sen mukaan kuin tarvetta on ja vetäjiä löytyy. Järjestettyjen treffien määrä väheni edellisestä vuodesta, mutta osallistujien määrä lisääntyi 32 prosenttia.

Vertaistreffeille osallistuneet kokivat kokemusten ja ajatusten jakamisen muiden kanssa olleen hyödyllistä (4,9/5). Lisäksi he kokivat saaneensa tukea sairauden kanssa elämiseen (4,6/5) ja että vertaistreffit lisäsivät arjessa jaksamista (4,7/5).

Liitto ylläpiti 22 Facebook-vertaisryhmää eri diagnoosiryhmille, muun muassa astmaatikoille, atooppikoille, allergia- ja astmaperheille sekä alopeciaa ja vitiligoa sairastaville. Ryhmissä oli vuoden lopussa yhteensä noin 26 000 osallistujaa. Liiton työntekijät ja vapaaehtoiset ylläpitävät ryhmiä, moderoivat ja ruokkivat keskusteluita sekä ohjaavat tarvittaessa tiedon äärelle. Suurimmat ryhmät ovat Astmaa sairastavat (8 300 jäsentä) ja Atooppinen ihottuma (6 700 jäsentä). Pienemmistä ryhmistä mainitsemisen arvoinen on valkojäkälää ja punajäkälää sairastavien naisten ryhmä, jossa on 2 800 jäsentä.

Liiton työntekijät olivat mukana myös muiden tahojen ylläpitämissä, liiton kohderyhmille tarkoitetuissa Facebook-ryhmissä. Kaikissa noin 35 ryhmässä on osallistujia yhteensä lähes 100 000.

Vertaistreffien osallistujien määrä lisääntyi 32 %:lla.

Ryhmiin jaetun kyselyn mukaan ryhmien osallistajat kokivat, että ryhmistä saa vinkkejä arjen haasteisiin muilta sairastavilta ja läheisiltä (4,1/5) ja tukea vertaisilta (4,1/5).

Liiton kolmella tuetulla lomalla (yhteistyössä Maaseudun Terveys- ja Lomahuolto ry:n kanssa) oli mukana liiton vapaaehtoinen vertaisohjaaja, jonka tehtävänä oli mahdollistaa vertaiskohtaukset ja kokemusten jakaminen lomalaisten kesken sekä kertoa yhdistystoiminnasta ja liiton palveluista.

Jäsenrekisteri ja jäsenviestintä

Liitto ylläpitää jäsenyhdistysten puolesta henkilö- ja yhteisöjäsenrekisteriä. Yhdistystoimijoita tuettiin ja koulutettiin jäsenrekisterin hyödyntämisessä yhdistystoiminnassa.

Jäsenrekisteriä hyödynnetään myös viestinnässä. Jäsenille lähetettiin muun muassa 7 uutiskirjettä.

Liitto luopui vuoden 2024 alussa paperisesta jäsenkortista, ja mobiilijäsenkortin käyttäjien määrä on kasvanut tasaiseen tahtiin. Vuoden 2024 lopussa liiton jäsenistä 2 684 eli 20 prosentilla oli mobiilijäsenkortti käytössä. Määrä kasvoi vuoden aikana 503 hengellä.

2. Tiedon ja tietoisuuden lisääminen

Liiton keskeinen tehtävä on tuottaa ja välittää tietoa sekä lisätä tietoisuutta allergioista, astmasta, ihosairauksista ja palovammoista sekä niiden kanssa elämisestä. Tietoa välitetään kohderyhmille erilaisin viestinnän ja toiminnan keinoin. Tietoisuuden lisäämisessä kohteena on ensisijaisesti suuri väestö, joka tavoitetaan monimuotoisella viestinnällä.

Tiedon tuottamisen ja välittämisen tapoja toteutetaan kohderyhmien tarpeiden mukaan. Tutkimukseen perustuvaa tietoa käsitellään kokemustiedon rinnalla. Kokemustietoa kerätään säännönmukaisesti esimerkiksi kyselyillä. Kokemustietoa välitetään myös osallistamalla.

Tavoitteena

- tiedon ja tietoisuuden lisääminen allergiaa, astmaa ja ihotautia sairastavien elämänlaatua ja hyvinvointia tukevista ja vahvistavista tekijöistä.

Mediayhteistyö

Vuoden aikana lähetettiin 12 mediatiedotetta ja kannanottoa. Tiedotteiden kohderymänä on noin 600 toimittajaa ja toimitusta eri puolelta Suomea. Lisäksi vastattiin 108 toimittajan yhteydenottoon. Yleisimmin toimittajat haluavat asiantuntijaa kommentoimaan jotakin kohderyhmäämme liittyviä asioita. Myös kokemustoimijoita välitettiin medialle haastateltaviksi.

Kampanjat ja teemapäivät

- Anafylaksiapäivä (112-päivä). Anafylaksia ja pelko.
- Harvinaisten sairauksien päivä. Arki harvinaisen ihosairauden kanssa.
- Allergiaviikko. Siitepölyallergian hyvä hoito ja siedätyshoito. Älä siedä, siedäty.
- Astmatietoviikko. Astman hyvä hoito. Astma ei ole este.
- Atopiapäivä. Arki atooppisen ihottuman kanssa.
- Ruoka-allergiapäivä. Ruoka-allergiat ja ravintolassa käyminen.
- Ihoviikko. Iho- ja kehorauha.

Teemapäivinä ja kampanjaviikkoina järjestettiin kaikille avoimia verkkoluentoja. Lisäksi pidettiin ammattilaisille verkkotietoisuuksia liittyen anafylaksiaan, alopeciaan, astmaatikon työkykyyn, ruoka-allergisiin ravintola-asiakkaisiin sekä kauneusalan palveluita käyttäviin kosmetiikka-allergisiin.

Yhdistykset järjestivät tapahtumia teemapäiviin ja kampanjoihin liittyen. Vapaehtoiset jakoivat viestiä sosiaalisessa mediassa, tekivät blogitekstejä sekä toimivat verkkoluennoilla kokemustoimijoina kertoen omista kokemuksistaan.

Teemapäivistä ja kampanjaviikoista viestittiin mediatiedotteilla, nettisivuilla sekä sosiaalisessa mediassa. Sosiaalisessa mediassa ne näkyivät selkeinä näkyvyyspiikkeinä. Astmatieto- ja ihoviikolla oli myös ulkomainontaa. Osaan teemapäivistä ja kampanjaviikoista tuotettiin aiheeseen liittyviä uusia materiaaleja.

Kampanjoiden ja teemapäivien avulla pystyttiin vuoden aikana huomioimaan kaikki isoimmat diagnosoisiryhmät.

Ihorauha-kampanja toteutettiin yhteistyössä Psoriasisliiton ja Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton kanssa.

Verkkoluennot

Verkossa järjestettiin 7 luentotilaisuutta. Ne tavoittivat yhteensä 2 306 osallistujaa (731 reaaliaikaisesti, 1 575 tallenteen katselijaa).

Verkkoluennot

- Lapsen atooppisen ihottuman hoito
- Anafylaksia ja pelko
- Harvinainen ihosairaus ja jalkojen hoito
- Siitepölyallergia eri ikäkausina
- Astma ei ole este
- Iloisesti ja turvallisesti ruokapöydässä
- Ihoviikon luennot: ihon kutina ja kivun hoito sekä prurigo nodularis

Ammattilaisille järjestettiin viisi tietoiskua verkossa. Ne tavoittivat yhteensä 1 503 osallistujaa (339 reaaliaikaisesti, 1 164 tallenteen katselijaa).

Ammattilaisten tietoiskut

- Anafylaksiatietoisku ammattilaisille
- Asiakkaana kosmetiikka-allerginen
- Astma ja työkyky
- Asiakkaana ruoka-allerginen ravintolassa
- Alopeciaa sairastavan kokonaisvaltainen tuki

Reaaliaikaisesti luentoja seuranneiden ja tallenteita katselleiden määrä oli yhteensä 3 809.

Verkkoluennoilta osallistuneiden mielestä luennot olivat hyödyllisiä (4,6/5), osallistujat saivat tukea sairauden kanssa pärjäämiseen (4,2/5) ja osallistujat osallistuisivat uudelleen vastaavaan tilaisuuteen (4,7/5).

Ammattilaiset kokivat voivansa hyödyntää saamaansa tietoa anafylaktisten, kosmetiikka-allergisten, astmatikkien, ruoka-allergisten, alopeciaa sairastavien asiakkaidensa tukemisessa tai palvelemisessa (4,5/5). Tietoiskut koettiin hyödyllisinä (4,4/5).

Oppaat

Liitosta on saatavilla 30 eri maksutonta opasta. Oppaat löytyvät myös pdf-versioina allergia.fi-verkkosivuilta. Oppaat sisältävät tietoa sairauksista, niiden hoidosta, yhteiskunnan palveluista sekä kokemuksia sairauden kanssa elämisestä. Uusia oppaita tehtiin neljä: ruotsinkielinen Siitepölyallergia-opas, suomen- ja ruotsinkielinen Atooppinen ihottuma -opas sekä Hidradenitis suppurativa -opas.

Oppaita välitettiin yhteensä 20 565 kappaletta. Pdf-oppaiden latauksia oli yhteensä 78 163 kappaletta.

Allergia, Iho & Astma -lehti

Allergia, Iho & Astma -lehti ilmestyi jäsenetuna neljä kertaa vuodessa. Lehden painos oli 22 000 kpl. Jäsenten ja yhdistysten lisäksi lehti lähetettiin yli 5 900 lääkärille, eduskunnan allergia- ja astmaryhmän jäsenille, sairaaloihin, kirjastoihin, sosiaali- ja terveysalan järjestöihin ja yhteistyökumppaneille. Lehti julkaistiin myös sähköisenä.

Lehti tuotettiin osin henkilökunnasta muodostetun lehtitiimin ja ulkopuolisten viestinnän ammattilaisten avulla.

Jäsenkyselyn (2023, n = 1 190) mukaan liiton lehti arvioidaan tärkeäksi palveluksi (4,4/5).

Verkkosivut (allergia.fi)

Allergia.fi-sivuilla oli 979 228 käyttäjää. Aktivoivia istuntoja oli 771 815. Aktivoivat istunnot ovat sivuilla käyntejä, jotka kestävät yli 10 sekuntia tai sisältävät vähintään 2 sivun katselun.

Verkkosivuilla tehdyn kyselyn perusteella verkkosivuilta löytynyt tieto koettiin hyödylliseksi (4/5). Jäsenkyselyssä verkkosivut arvioitiin tärkeäksi liiton palveluluksi (4,2/5).

Sosiaalinen media

Liitto ylläpitää neljää sosiaalisen median kanavaa: Facebook, Instagram, LinkedIn ja YouTube. Lisäksi liiton harvinaistoiminnalle on oma Facebook-sivunsa. Seuraajia oli vuoden lopussa yhteensä noin 27 700. Syksyllä perustettiin LinkedIn-kanava, jonka kohderyhmänä on eri alojen ammattilaiset.

Facebookiin ja Instagramiin tuotettiin sisältöä päivittäin. Päivityksissä huomioitiin vuorotellen eri diagnoosiryhmät. Lisäksi annettiin vinkkejä sairauden kanssa elämiseen tai jaettiin vertaistuellisia kokemuksia. Lisäksi oli ajankohtaisia, kaikkia kohderyhmiä koskevia aiheita.

Neuvonta ja ohjaus

Liitosta saa neuvontaa ja ohjausta allergioiden, ihosairauksien ja astman kanssa elämiseen. Yleisimmät teemat ohjauksessa ovat omahoito, sairauden kanssa jaksaminen sekä palveluiden ja tukien hakeminen. Neuvontaa annettiin puhelimitse ja sähköpostitse. Lisäksi vastataan sosiaalisen median kautta tuleviin kysymyksiin.

Neuvontakontakteja oli yhteensä 836 kappaletta.

Sähköpostilla neuvontaan yhteyttä ottaneet kokivat saaneensa tukea tilanteeseen (4,6/5) ja hyötäneensä yhteydenotosta (4,8/5).

Luontoterveyden osaamiskeskus (Luoke)

Vuoden aikana kehitettiin Allergia-, iho- ja astmaliiton käynnistämää Kansallista luontoterveysohjelmaa, jonka tavoitteena on vahvistaa ihmisten luontoterveyttä, torjua luontokatoa ja pysäyttää sosiaali- ja terveydenhuoltokustannusten kasvu. Lokakuussa Sitrassa valmistuneessa raportissa suositeltiin laajaa toimijat kokoavaa luontoterveysohjelmaa. Luoke ja Sitra kävivät syksyn mittaan keskustelua yhteistyömahdollisuuksista ja rahoituksesta.

Luontoterveystietoa välitettiin kahdessa webinaarissa, joihin osallistui noin 1 100 henkilöä. Asiantuntijaluentoja pidettiin 15. Luoken uutiskirjeellä on noin 750 tilaajaa. Tuotettiin säännöllisesti sisältöä LinkedIniin ja järjestettiin jäsenyhdistyksille neljä kertaa luontotoimintaa. Uudistetut verkkosivut avautuivat lokakuussa.

Astmabarometrin valmistelu aloitettiin syksyllä 2024. Barometri toteutetaan syksyllä 2025 yhteistyössä Hengitysliiton, Filhan, HUS:in, Oriolan ja Apteekkari-liiton kanssa.

Jatkettiin vuonna 2025 julkistettavan Luontoterveysmerkin sisällön valmistelua. Joulukuussa valmistuivat ensimmäiset versiot suomen- ja englanninkielisistä merkeistä. Maksullisella Luontoterveysmerkillä yritys tai yhteisö voi osoittaa osaamisensa luontoterveyden edistäjänä.

Anne-Sofia Telvin rahaston tuella jatkettiin vuosien 2023–2025 käyttösuunnitelman mukaisesti astmaan liittyviä selvityksiä. Alkuvuodesta 2024 julkaistiin Astma ja elämänkaari -selvityksen tulokset ja loppuvuodesta lähti liikkeelle kolme ulkopuolisten toteuttamaa selvitystä.

Osaamiskeskuksen maakunnallinen johtokunta kokoontui kolme kertaa ja valtakunnallisesti jatkettiin verkostoitumista luontoterveystoimijoiden ja -tutkijoiden kanssa.

Suunniteltiin neljää yhteistyöhanketta. Niistä kahden työstöä jatketaan hankehakemukseksi vuonna 2025.

Vuonna 2024 käynnistyi kaksi hanketta. Luontoterveyttä varhaiskasvatukseen -hankkeen toiminta on keskittynyt Lappeenrannan ja Imatran päiväkoteihin. Allergia-, iho- ja astmaliiton hallinnoima hanke saa tukea Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman (AKKE) -rahoituksesta.

”Luontolähtöisten palvelumenetelmien kehittäminen” (LuoPaKe) hankkeessa toimitaan Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson pienyrittäjien kanssa. LAB ammatikorkeakoulun hallinnoimassa hankkeessa ollaan mukana osatoteuttajana. Tukea hanke saa EU:n maaseuturahoituksesta.

Kaakkois-Suomen siitepölyseurantaa toteutettiin osana valtakunnallista seurantaa. Seurannasta tiedotettiin paikallismedioissa sekä verkkosivuilla kerran viikossa maaliskuusta syyskuulle. Pääallergiakasvien (leppä, koivu, heinät, pujo) kukintakauden kokoavia tiedotteita laadittiin kaksi. Luoken asiantuntijat osallistuivat Turun yliopiston aerobiologian laitoksen järjestämään Juhlaa ilmassa – siitepölyseuranta Turun yliopistossa 50 vuotta -seminaariin.

Kyselyt

Vuoden aikana tehtiin kolme kyselyä ja yksi fokusryhmäkeskustelu:

- Kosmetiikka-allergisten kokemukset kauneudenhoito palveluista (n = 88)
 - Astma ja arki (n = 1 025)
 - Hidradenitis suppurativa -fokusryhmä (n = 5)
 - Allergia-, iho- ja astmaliiton mainetutkimus (n = 889)
- Lisäksi Sairaanhoidtajapäivillä tehtiin lyhyt sähköinen kysely liiton osastolla käynneille (n = 1 022).

Kursseille osallistui 499 henkilöä.

Ryhmämuotoinen kurssitoiminta

Kursseja järjestettiin allergiaa, astmaa ja ihosairauksia sairastaville ja palovamman kokeneille. Kurssit kohdennettiin eri ikäisille. Osalla kursseista olivat mukana myös läheiset.

Kursseja järjestettiin 17 kasvokkain ja 18 verkossa. Lisäksi järjestettiin yksi yhteistyökurssi Keski-Suomen Allergia- ja Astmayhdistyksen kanssa. Kursseille osallistui yhteensä 499 henkilöä, joista 60 oli alle 18-vuotiaita.

Aikuisten ja perhekurssit olivat kestoltaan 2–4 vuorokautta, ja verkkokurssit 3–8 viikkoa. Yhteistyökurssi toteutettiin neljänä kahden tunnin tapaamiskertana. Kurssipaikat olivat Espoossa, Lahdessa ja Kankaanpäässä. Yhteistyökurssi pidettiin Jyväskylässä.

Kursseilla työskenteli terveydenhuolto-, sosiaali-, liikunta- ja kasvatustalon ammattilaisia. Kurssit toteutettiin ryhmämuotoisina, ja niiden toteutuksessa hyödynnettiin erilaisia teemoja ja menetelmiä kunkin kurssin tavoitteiden ja kohderyhmän tarpeiden mukaan. Kurssien toteuttamiseen ja kehittämiseen osallistui 19 vapaaehtoista.

Aikuisten kursseille osallistuneet kokivat hyötynsä kokemusten jakamisesta (4,9/5). Myös perhekurseilla vanhemmat kokivat hyötynsä kokemusten jakamisesta (4,8/5).

Aikuisten kurssit

- Jäkälöitymisihosairaudet
- Astma ja allergiat, eläkeikäiset
- Astma ja allergiat, työkäiset
- Astma
- Atooppinen ihottuma
- Hidradenitis suppurativa
- Atooppinen ihottuma ja prurigo nodularis
- Harvinainen ihosairaus
- Astma ja liikunta
- Atopia ja uupumus

Nuorten kurssit

- Anafylaksia (nuori+aikuinen)
- Astma (nuori+aikuinen)

Lapsiperhekurssit

- Atooppinen ihottuma
- Pelon kanssa eläminen
- Pikkulapsiaika astman kanssa
- Kutisee ja kirvelee – perhe-elämää atooppisen ihottuman kanssa
- Koulutiellä allergioiden ja/tai astman kanssa

Verkkokurssit

- Pihisee ja puhisee (astma) x 8
- Atooppinen ihottuma x 2
- Astmaatikon painonhallinta x 2
- Anafylaksia lapsen läheiset x 2
- Allergiat ja anafylaksia
- Siitepölyallergiat
- Kosmetiikka-, kemikaali- ja lääkeallergiat
- Vaikean palovamman kokeneet

Yhteistyökurssi

- Astma, Keski-Suomen Allergia- ja Astmayhdistys ry

Happihyppely-hanke

Happihyppely-hanke (2023–2025) järjesti 18 tapahtumaa, joihin osallistui 561 henkilöä. Hanke rekrytoi ja koulutti 29 vertaisohjaajaa, jotka ohjasivat 61 tapahtumaa, ja näihin osallistui 1 170 henkilöä.

Lisäksi hanke tuotti vertaisohjaajan materiaalin, teki yhteistyötä jäsenyhdistysten, muiden ikäihmisten hankkeiden ja yhdistysten kanssa sekä jakoi aktiivisesti tietoa liikunnan merkityksestä pitkäaikaissairaiden ikääntyvien kohdalla.

3. Vaikuttaminen ja yhteistyö

Tavoitteena

- allergiaa, astmaa ja ihosairauksia sairastavien aseman vahvistaminen ja yhdenvertaisuuden edistäminen.

Verkostoyhteistyö

Liitto tekee yhteistyötä eri järjestö- ja viranomaisverkostojen kanssa. Keskeisinä verkostoina ja yhteistyökumppanina ovat eduskunnan Allergia- ja astmaverkosto sekä SOSTE ry.

Yhteistyössä Reumaliiton, Psoriasisliiton sekä IBD ja muut suolistosairaudet ry:n kanssa järjestettiin Pitkäaikaissairauksien kustannukset -kyselyn (2023, n = 5 039) tulosten esittely alkuvuodesta Pikkuparlamentissa yhdessä kunkin liiton eduskuntaverkoston kanssa. Tilaisuus tavoitti hybridinä 264 henkilöä.

Neljän järjestön kesken järjestettiin myös kaksi Missä mennään hyvinvointialueella -tapahtumaa Oulussa ja Turussa. Osallistujia oli yhteensä 75.

Eduskunnan Allergia- ja astmaverkosto kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa. Lisäksi verkoston puheenjohtajistoon kuuluvat kansanedustajat pitivät puheenvuoroja liiton järjestämissä webinaareissa.

Liitto on yhteistyökumppanina Filha ry:n Astman omahoidon ABC-hankkeessa, jonka tavoitteena on lisätä astmaa sairastavien henkilöiden tietoja ja taitoja

pitkäaikaissairaudestaan sekä kasvattaa motivaatiota ja pystyvyyden tunnetta oireiden seurantaan ja hallintaan.

Vates-säätiön kanssa tuotettiin Astma- ja työ -esite sekä järjestettiin kaksi webinaaria astmaa sairastavien työelämähaasteista ja niihin vastaamisesta. Osallistujia webinaareissa oli yhteensä 46 henkilöä.

Liitto käy säännöllistä tiedonvaihtoa Kuluttajaliiton, Ruokaviraston, Mara ry:n ja Päivittäistavarakauppa ry:n sekä Pirkanmaan Allergia- ja Astmayhdistyksen kanssa ruoka-allergia-asioissa. Yhteistyössä uusittiin ravintoloiden työntekijöille suunnattu 14 allergeenia -juliste.

Liitto oli mukana tai jäsenenä muun muassa seuraavissa kansallisissa verkostoissa:

- Savuton Suomi 2030 -verkosto
- Potka, Potilas- ja kansanterveysjärjestöjen verkosto, SOSTE ry
- Harvinaisten sairauksien kansallinen koordinaatio -asiantuntijatyöryhmä, THL
- Kansallisen Sisäilma ja Terveys -ohjelman sihteeristö
- Hengitysterveysohjelmaa 2020–2030 valmisteleva työryhmä
- Harvinaiset-verkosto
- Kokemustoimintaverkosto
- Pieni Ele
- Soveltavan liikunnan järjestöfoorumi

Kansainvälinen toiminta

Liitto on jäsenenä tai mukana kansainvälisissä järjestöissä ja verkostoissa. Kansainvälisten verkostojen kautta saadaan tietoa ja osaamista omaan edunvalvontaan.

Keskeisimpiä kansainvälisiä yhteistyötahoja ovat:

- EFA (European Federation of Allergy and Airways Diseases Patients' Associations)
- NAO (Nordiska Astma Allergiorganisationen)
- GAAPP (Global Allergy and Asthma Patient Platform)
- EURORDIS (European Organisation for Rare Diseases)
- ANEC (European Association for the Coordination of Consumer Representation in Standardisation)

Vuoden aikana osallistuttiin EFA:n, GAAPPin ja Eurordisiin tilaisuuksiin.

Vaikuttamis- ja kehittämistoiminta

Strategian painopisteitä ja niihin liittyviä sisältöjä käsiteltiin vuoden aikana eri viestinnän välineissä, erityisesti jäsenlehdessä, kampanjoiden yhteydessä ja sosiaalisessa mediassa. Lisäksi toiminnanjohtaja ja liiton hallituksen puheenjohtaja järjestivät kaksi kaikille avointa verkkokeskustelutilaisuutta.

Järjestettiin seitsemän sosiaaliturvaluentoa, joihin osallistui yhteensä 108 henkilöä. Luennoissa käsiteltiin pitkäaikaissairausten perusteella myönnettäviä tukia ja etuuksia sekä potilaan ja asiakkaan oikeuksia. Luennot järjestettiin yhteistyössä paikallisten yhdistysten ja toimijoiden kanssa.

Järjestettiin neljä luentoa Suomen Punaisen Ristin ensiapukouluttajille ja -päivystäjille anafylaksiasta, astmasta, ihosairauksista ja palovammoista. Osallistujia oli yhteensä 180.

Järjestettiin 14 luentoa allergioista, astmasta ja ihosairauksista sekä niiden kanssa elämisestä. Osallistujia oli yhteensä 325.

Pidettiin Ruokamessuilla ja Sairaanhoitajapäivillä luennot. Osallistujia oli yhteensä 60.

Osallistuttiin yhteisellä puheenvuorolla lääkeyhtiön kanssa hidradenitis suppurativa -koulutuspäivään ihotautilääkäreille. Järjestettiin chat-neuvontakokeilu hidradenitis suppurativaa sairastaville.

Liitto lähetti 12 mediatiedotetta ja kannanottoa sekä antoi yhdeksän lausuntoa eri hallituksen esityksiin ja muihin viranomaisten valmistelemiin ehdotuksiin.

Vuoden aikana päivitettiin liiton tietosuojaselosteet ja vastuullisuusohjelma.

Allergiatunnus oli myönnetty noin 800 tuotteelle tai palvelulle.

Allergiatunnus

Liitto myöntää Allergiatunnuksen käyttöoikeuden puolueettomasti tutkituille tuotteille ja palveluille. Kriteereinä tunnuksen saamiselle on se, että tuotteet eivät sisällä hajusteita eivätkä yleisesti herkistäviä tai ärsyttäviä aineita tai niiden pitoisuuksia. Kodinkoneissa ja rakennus-, remontointi- ja sisustusalaan liittyvissä asioissa tunnus on osoitus siitä, että niiden avulla voidaan vaikuttaa sisäilman laatuun. Vuoden lopussa tunnus oli myönnetty noin 800 tuotteelle tai palvelulle.

Lääkeyhtiökumppanit

Allergia-, iho- ja astmaliitto teki yhteistyötä seuraavien lääkeyhtiöiden kanssa: AbbVie, Alk Abello, Glaxo-SmithKline, Novartis Finland, Orion, Pfizer ja Takeda sekä UCB Pharma Oy Finland. Lääkeyhtiöt tukivat muun muassa opastuotantoa, kampanjoita ja kyselyiden toteuttamista.

4. Talous ja hallinto

Henkilöstö

Kehitettiin henkilöstön työnjakoa ja oman työn nivoutumista muiden työtehtäviin. Henkilöstön osaamista vahvistettiin järjestön sisäisellä ja tarvittaessa ulkopuolisella koulutuksella. Työntekijöillä oli mahdollisuus osallistua myös työnohjaukseen. Henkilöstöllä oli vuoden aikana kaksi kehittämispäivää, minkä lisäksi henkilöstö kokoontui kerran kuukaudessa pidempään yhteiseen palaveriin.

Työnantaja tarjosi kattavat työterveyshuollon palvelut. Työssä jaksamista tuettiin liikunta- ja kulttuurisetelein ja erillisenä työhyvinvointipäivänä. Kehityskeskustelut käytiin vuoden lopussa. Lisäksi luottamushenkilöiden kanssa käytiin kehityssuunnitelmapalaverit ja työsuojelutoimikunta kokoontui säännöllisesti.

Vuoden 2023 lopussa aloittanut ympäristöopiston opiskelija laati kevään aikana liitolle kestävän kehityksen kartoituksen, jonka pohjalta luotiin liitolle oma vastuullisuusohjelma.

Liitossamme oli toimintavuoden aikana yksi henkilö Kela-tuella viestintäassistentin tehtävissä.

Hallinto

Liittohallitus kokoontui toimintavuoden aikana 8 kertaa ja liittokokous 2 kertaa. Tämän lisäksi hallituksella oli yhdessä henkilöstön kanssa kehittämispäivä ja hallituksen jäsenten perehdyttämisiltat. Lisäksi hallituksella oli oma kehittämispäivä ja talousiltakoulu. Hallituksen keskuudestaan valitsema työvaliokunta kokoontui 6 kertaa. Lisäksi se on nimittänyt avukseen työryhmiä, jotka kokoontuivat tarpeen mukaisesti (liite 3).

Vuosi 2024 oli kolmas vuosi viisivuotisstrategiakaudella. Kauden aikana ryhdyttiin valmistelemaan seuraavaa strategiakautta hallituksen johdolla yhdessä henkilöstön, strategiatyöryhmän ja jäsenyhdistysten aktiivien kanssa toimintaympäristöselvitysten, SWOT-analyysin, kyselyiden ja työpajojen avulla.

Jatkoimme toiminnan seuranta- ja arviointikäytäntöjen kehittämistä. Täsmensimme erityisesti tavoite-tulos-vaiikutusketjuja sekä seurantatiedon keräämisen keinoja ja mittareita.

Talous

Tilikaudella liitossa toimi keskimäärin 18 henkilöä. Vuoden lopussa työsuhteessa oli 19 henkilöä.

Varainhankinnan monipuolistamiseksi aloitimme uudistamaan muun muassa varainhankintastrategiaa, suunnittelemalla Luontoterveysmerkin ja päivittämällä Allergiatunnusstrategiaa. Varainhankintatuotot kasvoivat ennakoitua enemmän edellisestä vuodesta.

Valtion hallituksen päätös keväällä 2024 leikata jopa kolmannes sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuksista vuosina 2025–2027 uhkaavat kymmenientuhansien ihmisten tukipalveluita. Päätös varjosti toimintavuotta ja teki tulevaisuudesta epävarman ja vaikeutti suunnittelua.

Vuoden 2025 valtion budjettileikkaukset, erityisesti STEA-avustuksiin kohdistuvat sopeutukset, osuvat myös meidän järjestöömme. Avustusten väheneminen haastaa toimintamme resursseja ja vaatii meiltä sopeutumista ja uudelleen arviointia siitä, miten voimme edelleen tarjota tukea ja neuvontaa mahdollisimman monille.

Liite 1. Työntekijät vuonna 2024

Nimi	Työsuhde /työvapaa alkanut	Työsuhde /työvapaa päättynyt	Tehtävä	Rahoitus
Arokanto, Katariina			hallinto- ja järjestösihteeri	Ay2
Koivisto, Reetta	toimivapaa		verkkokurssikoordinaattori	Ak6
Haapa, Julia			kurssiasiantuntija	Ak6
Heikkinen, Risto			erityisasiantuntija	Ay2
Hellemaa, Paula			toiminnanjohtaja	Ay2 / muu
Honkala, Mari	1.3.2024		hankekoordinaattori	muu
Ijäs, Katariina			asiantuntija, allergia, iho ja astma	Ay2
Jantunen, Juha			luonto- ja ympäristöterveyden tutkija	muu
Jääskeläinen, Noora	1.8.2024		viestintäassistentti	muu
Krohn, Maria			kurssiasiantuntija	Ak6
Kuusela, Markus			kurssiasiantuntija	Ak6
Lehtomäki, Paula			järjestöasiantuntija	Ay2
Loikkanen, Aino			järjestöasiantuntija	Ay2
Malmros, Niki			markkinointi- ja kumppanuuspäällikkö	muu
Murtonen-Pesonen, Anna-Riikka		14.3.2024	hankekoordinaattori	muu
Ojala, Mari			talousvastaava	Ay2
Pajunen, Sirpa			hallintopäällikkö	Ay2
Pitkänen, Sanna			verkkokurssikoordinaattori	Ak6
Sauliala, Anu			verkoasiantuntija	Ay2
Teerikangas, Mia			järjestöasiantuntija	Ay2
Tervo, Tuija			viestinnän asiantuntija	Ay2
Vitikainen, Tiina			luonto- ja ympäristöterveyden asiantuntija	muu

Liite 2. Liittohallitus 2024

Varsinaiset jäsenet

Tapani Tulkki, puheenjohtaja
Ilpo Hakula, varapuheenjohtaja
Pekka Jousilahti
Pasi Holopainen
Hannu Kokko
Eila Kauppinen
Marja Leena Kärkkäinen
Timo Petäjämäki

Varajäsenet

Riikka Åstrand
Silja Lindqvist
Anne Parttimaa
Eija-Hannele Tanskanen
Sara Tolonen
Elina Moisisto
Hanna Valtanen
Maarit Kulmala

Liite 3. Allergia-, iho- ja astmaliiton hallituksen työvaliokunta ja työryhmät

Allergia-, iho- ja astmaliiton hallitus on valinnut keskuudestaan työvaliokunnan. Lisäksi se on nimittänyt avukseen työryhmiä.

Työvaliokunta

Tapani Tulkki, liittohallituksen puheenjohtaja
Ilpo Hakula, liittohallituksen varapuheenjohtaja
Marja Leena Kärkkäinen, liittohallituksen jäsen
Timo Petäjämäki, liittohallituksen jäsen
Paula Hellemaa, liiton toiminnanjohtaja, työryhmän sihteeri

Työryhmät

Asiantuntijakilta

Puheenjohtaja, liittohallituksen jäsen Pekka Jousilahti, tutkimusprofessori, LT, erikoislääkäri yleislääketiede
Tuula Vasankari, pääsihteeri, LT, professori, erikoislääkäri keuhkosairaudet
Tari Haahtela, emeritusprofessori, LT, erikoislääkäri keuhkosairaudet ja allergologia
Anne Karvonen, TtM (terveystaloustiede), FT (ympäristöterveydenhuolto) ja dosentti Itä-Suomen yliopistossa (ympäristöepidemiologia)
Kimmo Saarinen, filosofian tohtori, biologi
Kati Palosuo, LT, erikoislääkäri lastentaudit ja allergologia
Johanna Mandelin, LT, erikoislääkäri ihotautien ja allergologia
Jere Reijula, LT, erikoislääkäri, keuhkosairaudet ja allergologia
Katariina Ijäs, liiton asiantuntija, työryhmän sihteeri
Paula Hellemaa, liiton toiminnanjohtaja
Tapani Tulkki, liiton puheenjohtaja

Allergiatunnustyöryhmä

Harri Alenius, molekyylioksikologian professori
Matti Hannuksela, emeritusprofessori, Ihotautien erikoislääkäri
Päivi Kousa, filosofian tohtori, luonnontieteiden opettaja, kemisti, farmaseutti
Olli Seppänen, LVI-tekniikan professori
Jarkko Valjakka, filosofian tohtori, biolääketiede
Kia Bertula, teknillisen fysiikan tohtori, molekyylimateriaali
Sanna Mikkola, tekniikan tohtori, kemian tekniikka
Hanna Kajander, diplomi-insinööri, materiaalitekniikka
Niki Malmroos, työryhmän koollekutsuja, sihteeri
Paula Hellemaa, liiton toiminnanjohtaja

Laillisuustyöryhmä

Hannu Kokko, liittohallituksen jäsen, työryhmän puheenjohtaja, lakimies
Kyösti Vesterinen, kutsuttu asiantuntija, lakimies
Tapani Tulkki, liiton puheenjohtaja
Paula Hellemaa, liiton toiminnanjohtaja, työryhmän sihteeri
Tarvittaessa kutsuttuna Ville Hoikkala, lakimies

Sijoitustyöryhmä

Hannu Kokko, liittohallituksen jäsen, työryhmän puheenjohtaja, lakimies
Pekka Mölsä, kutsuttuna asiantuntijana
Sirpa Pajunen, liiton hallintopäällikkö
Mari Ojala, talousvastaava
Puheenjohtaja ja toiminnanjohtaja osallistuvat tarvittaessa työryhmän kokouksiin.

Strategiatyöryhmä

Tapani Tulkki, liiton puheenjohtaja, työryhmän puheenjohtaja
Camilla Bonden, Helsingin Allergia- ja astmayhdistyksen toiminnanjohtaja
Minna Mikkela, Hämeen allergia-, iho- ja astmayhdistys
Sara Tähtinen erosi 11-2024 ja tilalle nimitettiin Maarit Kulmala
Risto Heikkinen, liiton erityisasiantuntija, työryhmän sihteeri
Paula Hellemaa, liiton toiminnanjohtaja
Paula Lehtomäki, liiton järjestöasiantuntija